

ЕРАЛЕ МАГАЗИН, ОКТОБАР 2018

ФОКУС У ОКТОБРУ:
ПРОЈЕКТИ И
ПАРТНЕРСТВА У
ОБРАЗОВАЊУ ОДРАСЛИХ

Садржај

Пет савета за
подношење захтева за
финансијска средства
ЕУ 3

Шта можемо
да научимо од
Португалије о
образовању
одраслих?8

Европска дигитална
изложба о образовању
одраслих 13

Уговарање са
партнерима и
полазницима
обука 16

ДРАГЕ ЕРАЛЕ КОЛЕГЕ,

Наш тематски фокус за октобар била је тема пројеката и партнерстава у области образовања одраслих. У том периоду, национални тимови и заједница ЕРАЛЕ су објавили низ инспиративних студија случаја, чланака, извештаја и других ресурса.

[Погледајте сажет приказ нашег октобарског фокуса који је припремила тематска координаторка Ђина Ебнер \(Gina Ebner\) \(EN\)](#)

ПЕТ САВЕТА ЗА ПОДНОШЕЊЕ ЗАХТЕВА ЗА ФИНАНСИЈСКА СРЕДСТВА ЕУ

Блог чланак је преузет са платформе.

Аутор је [Mary-Clare O'CONNOR](#).

Линк ка оригиналном чланку:

<https://ec.europa.eu/epale/en/blog/5-tips-applying-eu-funding>.

Размишљате да поднесете пројектну пријаву за финансијска средства? Престаните! Послушајте најбоље савете оцењивача и дотерајте своју пријаву према њима.

Раније смо на платформи EPALE [објављивали](#) текстове са саветима о томе шта треба имати на уму пре подношења пријаве за финансијска средства ЕУ. Данас ћу вас одвести један корак даље и упутити у још пет чинилаца које треба да имате на уму када попуњавате саму пријаву.

Иако вам се овде дате сугестије могу учинити очигледним, из искуства знам да подносиоци пријава и даље често занемарују основне услове. Стога, ако сте у плановима како да саставите свој следећи предлог пројекта или већ пишете неке одговоре на питања из формулара, направите кратку паузу и прочитајте овај текст. У зависности од тога за коју врсту финансијских средстава планирате да поднесете пријаву, ова контролна листа ће вам, надам се, дати неке нове идеје које могу да вам помогну да још једном размислите о одговорима које сте већ припремили.

1. Одговорите на питања из пријавног формулара, не на питања која бисте желели да су вам постављена.

Када читам пријаве, с времена на време ми се чини да подносиоци покушавају да протумаче шта се крије иза питања и да дају одговор на оно што мисле да заиста желе да знају они који те захтеве читају. То може да вас одведе на странпутицу. Зато ја као онај који чита пријавне формуларе, тражим искрене и директне одговоре на постављено питање.

Ако схватите да сте се удаљили од суштине, направите, по могућству, паузу од две до три недеље, а после тога поново прочитајте пријаву. Размислите да ли би вам било од помоћи и ако би неко ко са пројектом нема непосредне везе могао да прочита захтев. Све што треба да урадите јесте да са свим тим почнете на време и тако приметно унапредите ваш пријаву.

2. Не понављајте стално исте чињенице

Да ли сматрате да је потребно да истакнете одређену чињеницу о себи или својој организацији? Покушајте да пронађете питање са

којим би се та важна чињеница најбоље уклопила. Једна грешка која се стално понавља је да подносиоци пројектних пријава истичу да имају велико искуство и да је то један од разлога због којег сматрају да су испунили услов и да је он гарант успешне реализације планираних активности. Уместо да стално изнова то истичете, мој предлог је да дате чврсте аргументе о томе зашто испуњавате услов. Чак и када су одређене вештине или знања пресудни за пројекат или комуникацију током пројекта, чини ми се да за подносиоце пријава никада није било од нарочите користи када су то стално изнова наводили. По мом искуству, оно што желите да нагласите читаоци неће боље разумети ако чешће образложите. Уместо тога препоручујем вам да ту енергију употребите да јасније и на правом месту представите своје аргументе.

3. Не преувеличавајте и не лажите

И ово вам се вероватно чини као нешто што је очигледно, међутим пошто сам до сада прочитала огроман број различитих предлога пројеката, сигурна сам да могу одмах да знам да ли подносилац претерује или чак и лаже. Како то знам? Можда зато што подносилац у једном тренутку почне себи да противречи, или зато што једноставно знам да је нека експлицитна тврдња лаж. Сигурно је да ће лагање произвести сумњу. Зато послушајте мој савет и једноставно немојте лагати када попуњавате своју пројектну пријаву.

Не заборавите никад да је сасвим у реду имати само ограничено искуство. Што се мене тиче, ја бих волела да знам које је то јединствено искуство или знање због којег ћете ви највероватније успети са вашим пројектом.

4. Размислите о износу финансијских средстава за која подносите пријаву

Ако подносите пројектну пријаву само зато што вам пријавни формулар нуди могућност за то, онда то вероватно и не

представља баш најбољу замисао. Из онога што сам до сада могла да видим оцењивачи ће два пута ради провере упоредити колики су трошкови са којима би могли да се суочите у реализацији ваших активности и колика су финансијска средства обезбеђена на програму. Они ће највероватније проверити образложење које сте дали и да ли оно одговара износу новца за који подносите пријаву, па вам због тога саветујем да добро промислите о одговорима на питања у наставку текста. Тако би, надам се, могли да избегнете разочарење, а свакако ће вам помоћи да направите бољи финансијски план за ваше активности.

- Ако би менеко испитивао, да ли бих могао да дам чврсте разлоге зашто ми је потребно да добијем баш тај износ финансијских средстава?

- Да ли бих описане циљеве могао/ла да постигнем са мање новца?

- Да ли стварно испуњавам услове за подношење пријаве за одређен износ финансијских средстава?

И најважније: да ли ми заиста требају та финансијска средства за која подносим захтев или би само било лепо да их имам?

5. Исправите словне грешке

Ово је заиста важно. Мада колико ја знам словне грешке не утичу на анализу садржаја, у сваком случају отежавају читање пројектне пријаве. Мој предлог је да одговоре пишете служећи се неким рачунарским програмом у коме словне и правописне грешке могу да се исправљају док се пише. Можда имате неколико различитих верзија одговора у свом рачунару. Послушајте мој савет и немојте копирати текст у пријавни формулар пре него што сте у потпуности задовољни својим одговором (или на крају рока).

Има неких пријавних формулара у којима је могуће давати одговоре на матерњем језику чак иако ће се на пројекту

комуникација одвијати на неком другом језику. Пре него што почнете да попуњавате пријавни формулар, потражите одговарајуће упутство које иде уз програм! Можда неће ни бити потребно да пријаву попуњавате на страном језику.

Нема разлога да са плашите да поднесете пријаву за финансијска средства ЕУ. Најважнија препорука коју могу да вам дам јесте да почнете на време! Нека вам да савет неко ко већ има искуство у подношењу пријава за финансијска средства ЕУ. Чак иако почињете од нуле, ако имате разуман план активности и добро образложење, по мом мишљењу већ имате главне састојке добро попуњене пројектне пријаве.

И најважније, искористите оно што различите службе Комисије нуде подносиоцима пријава да побољшате свој предлог и прочитајте њихова упутства за састављање пријаве. Можете прочитати и текст о „10 најбољих савета за подношење предлога пројекта за финансијска средства ЕУ“, где су набројане многе од ових служби.

(Текст не мора обавезно да садржи ставове Европске комисије. И поред овде датих савета потребно је прочитати сва упутства које издају финансијска тела Европске комисије. Службене информације о подношењу захтева за добијање финансијских средстава ЕУ доступне су [овде](#).)

ШТА МОЖЕМО ДА НАУЧИМО ОД ПОРТУГАЛИЈЕ О ОБРАЗОВАЊУ ОДРАСЛИХ?

Блог чланак је преузет са платформе.

Аутор је [Paula Guimarães](#).

Линк ка оригиналном чланку:

<https://ec.europa.eu/epale/node/73414>.

Паула Гимареш даје осврт на изазове са којима се суочава Португалија и о томе какве поуке друге земље и Европска унија могу из тога да извуку.

ПОЛИТИКЕ ОБРАЗОВАЊА ОДРАСЛИХ СУ У СРЕДИШТУ ПАЖЊЕ, АЛИ ЈЕ УЧЕШЋЕ И ДАЉЕ НА НИСКОМ НИВОУ

Од демократске револуције у Португалији 1974. године, политике образовања одраслих су ретко сматране за главну област јавних политика и за питање од значаја за становништво Португалије. Упркос циљевима у Стратешком оквиру за европску сарадњу у области образовања и обука ЕТ2020, као што су они који говоре о учешћу у целоживотном образовању, стопа осипања ученика још увек је висока у Португалији, а ниво писмености португалског становништва низак је у поређењу са другим државама чланицама ЕУ. Осим тога, неактивне (посебно нискоквалификоване) није лако укључити у систем целоживотног образовања, а посебно у систем формалног образовања.

Политике образовања одраслих су можда добиле више на значају у периоду од 2000. до 2011. године, захваљујући програму политика образовања одраслих под називом Iniciativa Novas Oportunidades (Нове шансе). Међутим, последњих година стопа учешћа не расте константно, чиме се објашњава недавни пад стопе учешћа у целоживотном образовању који се може уочити из података које прикупља Канцеларија за статистику Европске уније - ЕУРОСТАТ. Осим тога, према најновијим подацима Завода за статистику Португалије, велики проценат неактивног становништва не узима учешће у целоживотном образовању.

РАЗНОВРСНОСТ ОБРАЗОВАЊА ОДРАСЛИХ И МАЊАК КОХЕРЕНТНОСТИ ИЗМЕЂУ ПРОГРАМА

Један од начина да се допре до учесника јесте да им се понуде краткорочни програми. Њих углавном реализују бројне приватне организације, организације грађанског друштва и невладине организације. Поред њих, државни програми у понуди узимају исти правац и постају разноврснији. Многи пројекти и активности који се сада реализују нису део политика образовања одраслих, због чега се реализују на неусаглашен и недоследан начин. Тако неповољну ситуацију отежава дисконтинуитет мера политика образовања одраслих условљен стањем у самој земљи али и

на нивоу Европске уније, и једнообразним обрасцем издвајања финансијских средстава у Европском социјалном фонду која се углавном користе за развој система овлашћених школа и стручних лица.

Стога, када се говори о мерама политике на домаћем и европском нивоу, чини се да се у последње време:

- пренаглашава веза између образовања и привреде;
- занемарују друге значајне димензије (као што је друштвени/културни/политички/грађански утицај) образовања одраслих.

ОДСУСТВО ПРОФЕСИОНАЛНОГ ИДЕНТИТЕТА НАСТАВНИКА У ОБРАЗОВАЊУ ОДРАСЛИХ

Дисконтинуитет политика и разнородни програми и пројекти негативно утичу на вредновање резултата рада које наставници у образовању одраслих остварују, које послодавци ретко запошљавају, и који раде хонорарно или волонтерски, суочавајући се са несигурним условима рада. Због тога они сами себе не виде као припаднике једне струке. То је углавном због тога што:

1. **Никада није постојала професионална каријера за наставнике у образовању одраслих** када су се у јавним политикама конципирали облици образовања одраслих. Њих ангажују у складу са потребама за радном снагом, путем краткорочних уговора који се базирају на свега неколико формалних норми и прописа, и добијају отказ онда када образовање одраслих престане да буде међу политичким приоритетима.
2. **Нема усмерења у високом образовању** (на нивоу основних академских студија) које је нарочито намењено оспособљавању наставника за образовање одраслих.

Постојећи мастер програми који обухватају образовање одраслих са свим предметима и смеровима сувише су општи по свом карактеру и не могу да обликују специјализованог наставника за образовање одраслих већ наставнике који нису специјализовани и који могу да раде у различитим образовним окружењима.

3. **Не постоје струковна удружења наставника за образовање одраслих** нити постојећи синдикати захтевају професионализацију наставника који раде у образовању одраслих. Због тога друштво не препознаје наставника у образовању одраслих као занимање, нити образовање одраслих као струковну област.
4. **Друштво не врши притисак у правцу усвајања оних мера политика** у којима би се образовању одраслих давала предност као области у којој се обавља стручни рад. Осим тога, нису уобичајени ни догађаји, на академском или другом нивоу, који се нарочито одржавају да би се на њима разматрали проблеми која се тичу наставника за образовање одраслих.

Околности не иду на руку побољшању професионалног идентитета наставника за образовање одраслих у Португалији и тамошње стање је пример онога што се догађа у многим европском земљама. EPALЕ платформа би, међутим, могла да делује у повољном смеру, тако што ће показати да без обзира на то шта наша професија образовања одраслих представља, сви имамо исте карактеристике као струковна групација.

КОНТИНУИТЕТ У ПОЛИТИКАМА ОБРАЗОВАЊА ОДРАСЛИХ И СТАРАЊЕ О ТОМЕ ДА НАСТАВНИЦИ ЗА ОБРАЗОВАЊЕ ОДРАСЛИХ СТЕКНУ ПРОФЕСИОНАЛНИ ИДЕНТИТЕТ

Расправа о мерама политика образовања одраслих и о занимању наставника за образовање одраслих и условима рада у Португалији важна је и за друге земље које се суочавају

се сличним изазовима као и за Европску унију, која у јавним политикама истиче значај целоживотног учења и кадра за образовање одраслих.

Научили смо од Португалије да:

- је потребно време да се процене потребе за јавним политикама и замене непосредним исходима повољним по образовање одраслих;
- наставници за образовање одраслих морају имати своју професију која се сматра значајном за њихову земљу и за Европу у целини (може се расправљати о неколико струковних модела који се заснивају на специфичностима рада у домену образовања одраслих).

Паула Гимареш ради као професор на Институту за образовање Универзитета у Лисабону (Португалија) од 2012. године; радила је као истраживач у Јединици за образовање одраслих Универзитета у Мину од 1992 до 2011. Њена истраживачка интересовања укључују и политике образовања одраслих и интервенције организација грађанског друштва у области образовања одраслих. Паула је аутор многих објављених радова у разним европским и португалским часописима и књигама.

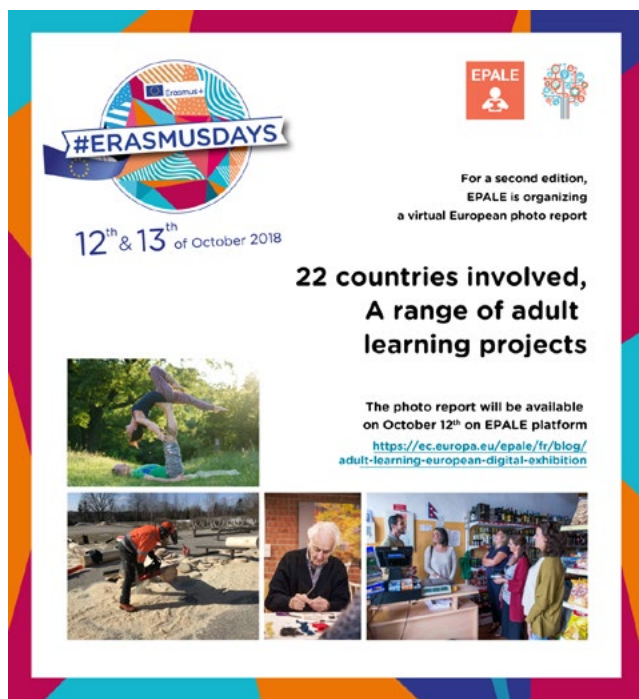
ЕВРОПСКА ДИГИТАЛНА ИЗЛОЖБА О ОБРАЗОВАЊУ ОДРАСЛИХ

Блог чланак је преузет са платформе.

Аутор је [Camille POIRAUD](#).

Линк ка оригиналном чланку:

<https://ec.europa.eu/epale/en/blog/adult-learning-european-digital-exhibition>.

У другом издању EPALE мрежа организовала је виртуелни фотографски извештај о манифестацији #ErasmusDays, уз читав спектар пројеката о образовању одраслих из 22 земље.
#ErasmusDays 2018

У част Европске уније и њених грађана од 12. до 13. октобра одржана је манифестација #ErasmusDays на којој су представљени многи пројекти који се реализују уз помоћ програма Еразмус+. **Са више од 1000 догађаја у 30 земаља** одржаних на тему образовања, обука, омладине и спорта, овај нови европски догађај представљао је прилику да носиоци Еразмус+ пројеката представе јавности своје активности мобилности и сарадње. Овом приликом, одржани су различити догађаји, од конференција преко изложби, едукативних игара, па све до спортских окупљања.

Позив за учешће добило је 9 милиона бивших ученика Европских програма мобилности, који су своја европска искуства поделили са другима на друштвеним мрежама, уз ознаку #ErasmusDays. То је била и прилика да се грађани подстакну на гласање и да се чује и њихов глас када је реч о будућности Европе.

Више информација на www.erasmusday.eu (спољни линк).

ИЗЛОЖБА

Управо овом приликом земље које су чланице мреже EPALЕ представиле су читав низ пројеката о образовању одраслих. Током Европске дигиталне изложбе истакнуте су 22 фотографије које представљају разноликоост пројеката који се реализују широм Европе.

На иницијативу француске Еразмус+ националне агенције, на челу Европске дигиталне изложбе која се одржава на платформи EPALЕ нашао се национални тим за подршку из Француске у сарадњи са фотографом [Еужени Бако \(спољни линк\)](#), о чему је јавност могла да сазна нешто више на самој манифестацији #ErasmusDays.

Они су заједно окупили националне тимове за подршку мреже EPALЕ, међу којима се њих 21 са задовољством прикључило овој изложби, и то: Албанија, Белгија, Хрватска, Кипар, Чешка Република, Финска, Немачка, Грчка, Мађарска, Исланд, Италија, Летонија, Луксембург, Малта, Холандија, Пољска, Португалија, Србија, Словенија, Шведска, Уједињено Краљевство.

Сваки од њих прикупио је једну или неколико фотографија са описом пројекта који су спроведени у њиховим земљама.

- [АЛБАНИЈА](#): Хајде да подстичемо квалитетни туризам у Албанији!
- [БЕЛГИЈА](#) (ХОЛАНДСКИ): ТАНДЕМ: инклузивно истраживање музеја
- [ХРВАТСКА](#): Бољи увид у знаковни језик
- [КИПАР](#): Предвиђање будућности за образовање и учење одраслих
- [ЧЕШКА РЕПУБЛИКА](#): За љубав наших библиотекара
- [ФИНСКА](#): Уметност за добробит наших старих
- [ФРАНЦУСКА](#): Мигранти: мапирање вештина за социјалну инклузију
- [НЕМАЧКА](#): Унапређење основних вештина за особе са инвалидитетом
- [ГРЧКА](#): Заштитимо нашу културну баштину
- [МАЂАРСКА](#): Учити летење: када нас јога зближава
- [ИСЛАНД](#): Када се старење може планирати
- [ИТАЛИЈА](#): У очима наших миграната
- [ЛЕТОНИЈА](#): А победник је...
- [ЛУКСЕМБУРГ](#): Иновације у социјалним услугама
- [МАЛТА](#): Изградња фирме од нуле
- [ХОЛАНДИЈА](#): Нека се цени волонтирање
- [ПОЉСКА](#): Место за нас и наше приче
- [ПОРТУГАЛ](#): Шест градова, шест земаља, један задатак
- [СРБИЈА](#): Hearing voices
- [СЛОВЕНИЈА](#): Древни обичаји за добробит заједнице
- [ШВЕДСКА](#): Када се укључе општине...
- [УЈЕДИЊЕНО КРАЉЕВСТВО](#): Подршка за службе спасавања у ванредним ситуацијама кроз Еразмус+

УГОВАРАЊЕ СА ПАРТНЕРИМА И ПОЛАЗНИЦИМА ОБУКА

Приредио: EPALE национални тим за подршку

Када договарамо пројектну сарадњу или реализујемо обуке, један од важних првих корака јесте како да ускладимо очекивања. Разговарамо о томе шта можемо да реализујемо, који су нам потребни кораци и временски оквири при реализацији, дефинишемо одговорности и жељене исходе; некада ове разговоре формализујемо у писани уговор који и је и законски обавезујући попут Еразмус+ пројектних уговора, а некада је резултат рада обједињен кроз друге форме докумената попут Eurorass документа о мобилности.

Договарање или уговарање понекад може да нам као практичарима буде оптерећујуће јер захтева додатно време које је потребно посветити папирологији, као и додатно време које је потребно посветити разговорима са сарадницима и полазницима обука. Некада се овај процес одвија паралелно са различитим другим радним задацима па и немамо јасну свест о самом процесу и корацима у процесу. Како бисмо могли да пратимо процес уговарања и развили рутину која нас подржава том процесу, приказаћемо у наредним редовима кључне делове тог процеса. Процес уговарања, дефинисања исхода и усклађивања очекивања може да се нађе у различитим теоријама које се баве наставним процесом или обукама. У наставку је дат сажетак различитих теорија, од којих је највећи утицај имала примена трансакционе анализе у образовању.

ЗАШТО ЈЕ ВАЖНО ДА ИМАМО НА УМУ ПРОЦЕС УГОВАРАЊА?

Уговор представља усаглашеност свих страна о заједничком раду и без обзира да ли је законски обавезујући, писани или усмени, то је резиме заједничких циљева и начина рада. Када имамо јасно одређено чему тежимо и на који начин су јасно подељене одговорности, јасно су формулисана и очекивања и циљеви. На пример: шта је одговорност тренера према полазницима, а шта према организацији која га је ангажовала; шта тренер захтева од организације, а шта од полазника. Предности уговора јесу што заједничко разумевање очекивања и заједнички циљ подстичу ангажовање и мотивацију свих учесника у процесу јер је јасан заједнички циљ ка којем су се упутили.

ШТА СУ ДЕЛОВИ ПРОЦЕСА УГОВАРАЊА?

Уговарање има три аспекта: административни (процедурални), професионални и психолошки.

Процедурални аспект је усмерен на дефинисање тема попут: када су рокови, ко је задужен за које задатке, дефинисање трошкова и одговорности, шта се дешава када рокови нису постигнути, када постоји отказивање и слично. У овом аспект

уговарања је важно да се ослонимо на добре праксе и различита искуства како бисмо дефинисали све релевантне задатке, нпр. списак свих трошкова, шта се дешава када тренер или полазници откажу учешће, колико сати обука може да траје и слично.

Професионални аспект уговора има за циљ да дефинише шта је исход заједничког рада, нпр. које компетенције ће полазници стећи након обуке. Овде је посебно важно да начин формулисања исхода буде такав да могу да га разумеју сви они који су укључени у процес, што значи да ће некада бити другачије представљени циљеви организацији и полазницима. Такође, важно је да, када год можемо, ове циљеве дефинишемо тако да буду мерљиви и да и учесници и тренер могу да уоче да ли су постигнути. У оквиру овог аспекта је важно и да размотримо како све укључене стране допринесе циљевима, нпр. шта су задаци учесника, које вештине и знања они користе у обуци, а шта је задатак тренера, нпр. припрема материјала, избор релевантних примера и сл. У овом кораку је важно да размотримо да ли тренери и чланови организације поседују адекватне компетенције тј. да ли су стручни да се баве том темом и задатком. Уз то, у овом кораку је важно да имамо на уму да је наша етичка одговорност као професионалца да кажемо у којој мери можемо да се бавимо неким задацима и за које задатке процењујемо да нисмо компетентни, нпр. за које теме нисмо адекватан предавач или са којом циљном групом не радимо.

Психолошки аспект уговарања се односи на креирање сарадничке атмосфере: како креирамо међусобно поштовање и уважавање, како показујемо да имамо поверења једни у друге. Сараднички психолошки уговор значи да ћемо као тренери омогућити полазницима да донесу своје одлуке о томе како ће да примене научено, да ћемо уважити њихово претходно искуство. Са друге стране, полазници ће поштовати тренерове компетенције и структуру тренинга. Овај аспект уговарања нам показује да је, како бисмо креирали сарадњу са полазницима, важно да прво креирамо сарадничку атмосферу са свим другим актерима како бисмо створили простор за квалитетну обуку, нпр.

да можемо да имамо све потребне материјале, да бисмо могли да изаберемо начин рада, да уколико је потребно одлучимо да неке учеснике удаљимо са обуке и сл.

КАКО ДА ОВАЈ КОМПЛЕКСАН ПРОЦЕС БУДЕ ЈЕДНОСТАВАН?

Свака ситуација уговарања ће носити са собом неке специфичности и не можемо да имамо један рецепт који је лако применљив свуда. Оно што може да нам олакша јесте да се осврнемо на своја искуства договарања са сарадницима и полазницима обука и направимо своју чек листу најважнијих питања за сваки од претходно описаних аспеката, нпр. дефинисање услова рада, јасно формулисани исходи. Такође, ако размишљамо о уговарању са полазницима обука важно је да један сегмент обуке посветимо договарању начина рада и нормализацији очекивања, нпр. „...нећемо научити све о тој теми, али ћемо знати следеће...”. И на крају, важно је да не заборавимо да уговарање значи да ће једна страна можда одбити сарадњу и да је то нормалан део процеса и није неуспех јер циљ уговарања јесте да сазнамо да ли можемо или не да у датом тренутку остваримо сарадњу.

Темом уговарања ћемо се бавити и у наредном периоду, па вас позивамо да пратите нове текстове који ће детаљније разматрати сваки од ових аспеката и посебно се бавити темом трипартитног уговарања.

ERASME NACIJONALNI TIM ZA PODRŠKU
FONDACIJA TEMPUS,
RUŽE JOVANOVIĆ 27A,
11000 BEOGRAD
+381 11 33 42 430
ADULT-EDUCATION@TEMPUS.AC.RS
WWW.ERASMUSPLUS.RS

